

HORST BREDEKAMP

UROJENIA*

NIEZAUWAŻONY SUKCES

Na przestrzeni trzech ostatnich dekad powstało znacznie więcej muzeów niż we wszystkich wcześniejszych epokach. Stulecie, które głosiło walkę przeciwko wszystkiemu co muzealne, pozostawiło niebywałą dotąd liczbę muzeów. Historia sztuki uczestniczyła w tym procesie po obu stronach; z historycznego dystansu odchodzące stulecie będzie uznane za drugą wielką epokę dyscypliny po jej fazie założycielskiej w XIX wieku. Ale to dotyczy nie tylko muzeów. Niewiele dyscyplin humanistycznych dysponuje podobnymi możliwościami współkształtowania środowiska architektonicznego oraz kształtowania znaczącego obszaru edukacji ludzi dorosłych przez stowarzyszenia artystyczne, *Volkshochschulen* i podróże naukowe. Godny uwagi jest też plon refleksji metodologicznej, intensywnie rozwijanej od początku XX wieku. Wspólnota i opozycja szkoły wiedeńskiej, monachijskiej i hamburskiej dostarczyła najsilniejszych impulsów, które podjęte zostały przez nauki humanistyczne; po 60 latach, które upłynęły od funkcjonowania tego wewnętrznego napięcia dyscypliny, nikomu nie zabrania się wykorzystania rozwiniętych wtedy koncepcji w warunkach współczesności.

Oczywiście: każda dyscyplina, która ma tak złożony przedmiot jak dzieje sztuki i obrazu, nie może nie być w stałym kryzysie i dlatego nie dziwi, że historia sztuki ciągle na nowo stylizuje się na *piagnone* (Greiner). Rytuał narzekania na własne zaniechania zbyt często jednak dostarcza wygodnej wymówki, by *nie* uwzględniać oczekiwań, zgłaszanych na zewnątrz dyscypliny lub w obliczu nowych procesów rozwojowych w obszarze sztuki lub mediów; narzekania mogą być przyjemne. Dlatego

* Odczyt wygłoszony podczas „Małego kongresu historyków sztuki” zorganizowanego przez Heinricha Klotza w Karlsruhe w lipcu 1998 roku nt. „Historia sztuki: autodiagnoza dyscypliny”. Chodziło o subiektywne spojrzenie wstecz; niniejszy tekst zachowuje formę wykładu (przekład na podstawie: Horst Bredekamp, *Einbildungen*, „kritische berichte”, R. 28, 2000, z. 1, s. 31-37 – przyp. tłum.).